
RAPPORT

Kortlægninger af markfirben og strandtudse ved Ølstrup Grusgrav

FOREKOMSTER OG VURDERINGER AF POTENTIELLE PÅVIRKNINGER

10-10-2024

Profus Naturrådgivning ApS

Udarbejdet af:

Simon Rosenkilde Waagner

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	1
2	Potentielle forekomster af markfirben og strandtudse ved Ølstrup	1
2.1	Potentielt forekomst af markfirben i området	1
2.2	Potentielt forekomst af strandtudse i området	2
3	Kortlægninger	2
3.1	Besigtigelse af potentielle levesteder	2
3.2	Kortlægninger af markfirben	3
3.3	Strandtudse ved lytning om natten	3
4	Resultater af kortlægninger	3
4.1	Besigtigelse af arealer	3
4.2	Kortlægning af markfirben	3
4.3	Strandtudse	5
5	Vurderinger af potentielle påvirkninger af markfirben og strandtudse	6
5.1	Markfirben	6
5.2	Strandtudse	6
6	Referencer	6
7	Bilag	7
7.1	Bilag 1 Gennemgang af besøgtede arealer	7

1 Indledning

I forbindelse med ansøgning om forlængelse af gravetilladelsen i den aktive del af Ølstrup Grusgrav har Asker Geyti bedt Profus Naturrådgivning ApS om, at foretage kortlægning af markfirben og strandtudse samt, at udarbejde en vurdering af projektets potentielle påvirkninger af de to bilag IV-arter.

En række danske arter på Habitatdirektivets bilag IV er omfattet af en særlig streng beskyttelse, der omfatter individer af arterne samt arternes raste- og ynglelokaliteter. Baggrund for ansøgningen om forlængelse af gravetilladelsen er et ønske om, at foretage yderligere indvindinger i den aktive del af grusgraven under grundvandsspejlet.

Figur 1 Kort, der med den orange markering, viser arealet i det eksisterende graveområde, hvor der ansøges om en forlængelse.

2 Potentielle forekomster af markfirben og strandtudse ved Ølstrup

Der er et ret godt kendskab til de overordnede udbredelser af de forskellige bilag IV-arters udbredelse i Danmark. I det følgende gennemgås kendskabet til forekomster af markfirben og strandtudse i egnen omkring Ølstrup Grusgrav baseret på eksisterende viden.

2.1 Potentiel forekomst af markfirben i området

Det nærmeste fund af markfirben er fra Hoverdal plantage 9,5 km mod nord. Markfirben har en meget ringe evne til, at kolonisere nye levesteder på afstand til de eksisterende. Arten bevæger sig almindeligvis højst ca. 100 meter væk fra dens faste levested. Ved etablering af nye levesteder ved siden af eksisterende levesteder, er koloniseringsevnen begrænset til en spredningsafstand på få hundrede meter årligt (Ref. 6).

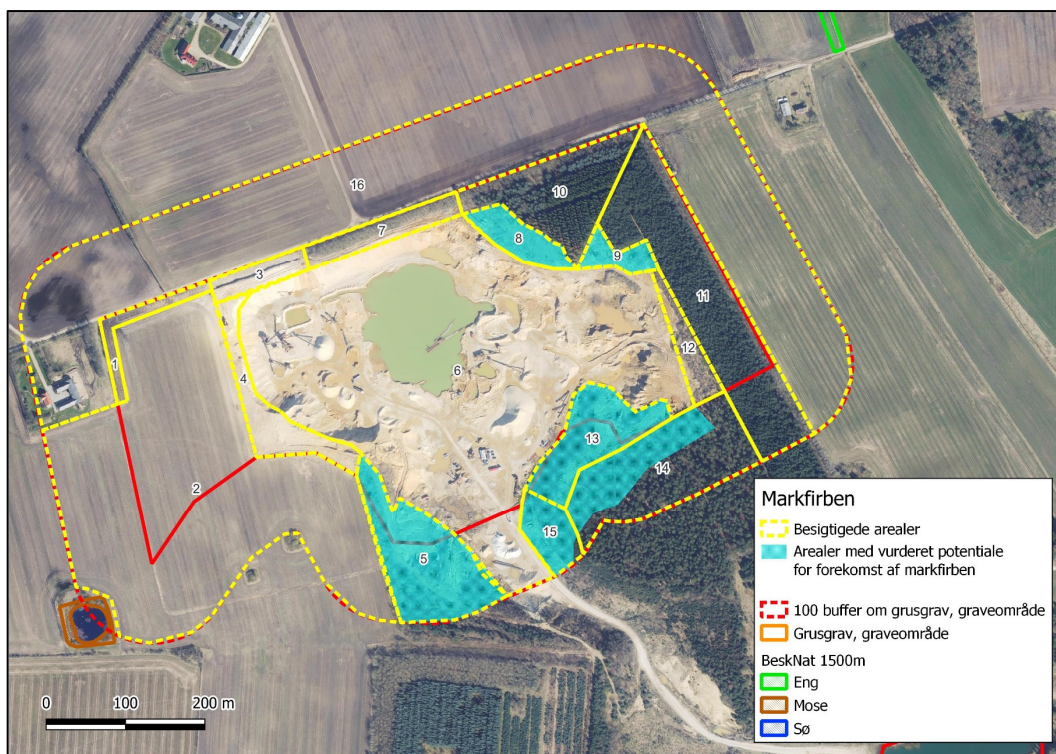
2.2 Potentiel forekomst af strandtudse i området

De nærmeste kendte forekomster af strandtudse er ved Vesterby ved Ringkøbing ca. 11 km mod vest og 17,5 km mod syd ved Nyå nord for Skjern Å. Yngle- og rasteområder vil normalt være at finde inden for det samme område, da strandtudsens normalt ikke vandrer over vanskeligt fremkommeligt terræn (Ref. 6). Der findes ikke entydige opgørelser over strandtudsens spredningsevne. Udenlandske undersøgelser har vist afstande mellem yngle- og retsområder på op til hhv. 1,2 km og 2,6 km. Modelleringer baseret på data fra flere lande viser, at 5 % af individer har spredningsevne op til 2,5 km på sandede jorde og græsland og 12,2 km på mere lerede jorde (Ref. 6). Der foreligger desuden et tilfælde fra Danmark hvor strandtudse tilsyneladende havde spredt sig over en afstand på 13 km til Møn (Ref. 6). På baggrund af den kendte udbredelse vil forekomster af arten ikke kunne forekomme i området omkring Ølstrup, uden spredning over afstande, der er sjældne for arten.

3 Kortlægninger

3.1 Besigtigelse af potentielle levesteder

Der blev foretaget en besigtigelse af den aktive grusgrav og et område på 100 omkring, det samlede areal blev i forbindelse med besigtigelsen opdelt i 16 delområder, se Figur 2. En kort gennemgang af resultaterne af besigtigelserne fremgår af Bilag 1 Gennemgang af besigtigede arealer.

Figur 2 Kort over områder omkring den aktive del af Ølstrup Grusgrav, der blev besigtiget mht. deres potentiale for forekomster af markfirben. Desuden angivelse af arealer hvor potentiale for forekomst af markfirben ikke kunne udelukkes. De øvrige dele af de besigtigede arealer blev vurderet ikke, at have potentiale for forekomst af markfirben.

Ved besigtigelsen blev arealernes potentiale som yngle- og rastehabitat for markfirben vurderet.

Søer i grusgraven blev umiddelbart vurderet, at udgøre potentielle ynglelokaliteter for strandtudse.

3.2 Kortlægninger af markfirben

Der blev anvendt en metode, der anvendes i den tekniske anvisning for NOVANA-overvågningen af markfirben (Ref. 3), der anbefaler, at der foretages registreringerne to gange på hver lokalitet i perioden april-juni og igen i perioden august-september. Hvert af arealerne blev kortlagt ved gennemgang til fods under passende vejrforhold.

Der blev kortlagt markfirben på seks dellokaliteter, der på baggrund af en besigtigelse, ikke kunne udelukkes, at have potentiale for forekomst af markfirben, se Figur 2 og Bilag 1 Gennemgang af besigtigede arealer. De øvrige dele af de besigtigede arealer blev vurderet ikke, at have potentiale for forekomst af markfirben.

De kortlagte arealer bestod af dele af grusgraven, kanter omkring denne samt lysåbne dele af skovarealer. Ingen af de kortlagte arealer var § 3-beskyttede naturområder.

3.3 Strandtudse ved lytning om natten

Strandtudse blev jf. den tekniske anvisning for NOVANA-programmet (Ref. 4) kortlagt ved lytning efter kvækkende individer i den aktive grusgrav om aftenen/natten i perioden medio april – medio juni.

Udvælgelse af lokaliteter

Der blev foretaget kortlægning ved lytningen efter kvækkende individer ved alle § 3-søer og – moser samt andre søder, der ikke er omfattet af § 3-beskyttelse, inden for 1500 meters afstand til Ølstrup Grusgrav, inkl. en reableret del af grusgraven, der er beliggende sydøst for den aktive grusgrav. Kortlægningen omfattede 33 lokaliteter, se Figur 3.

4 Resultater af kortlægninger

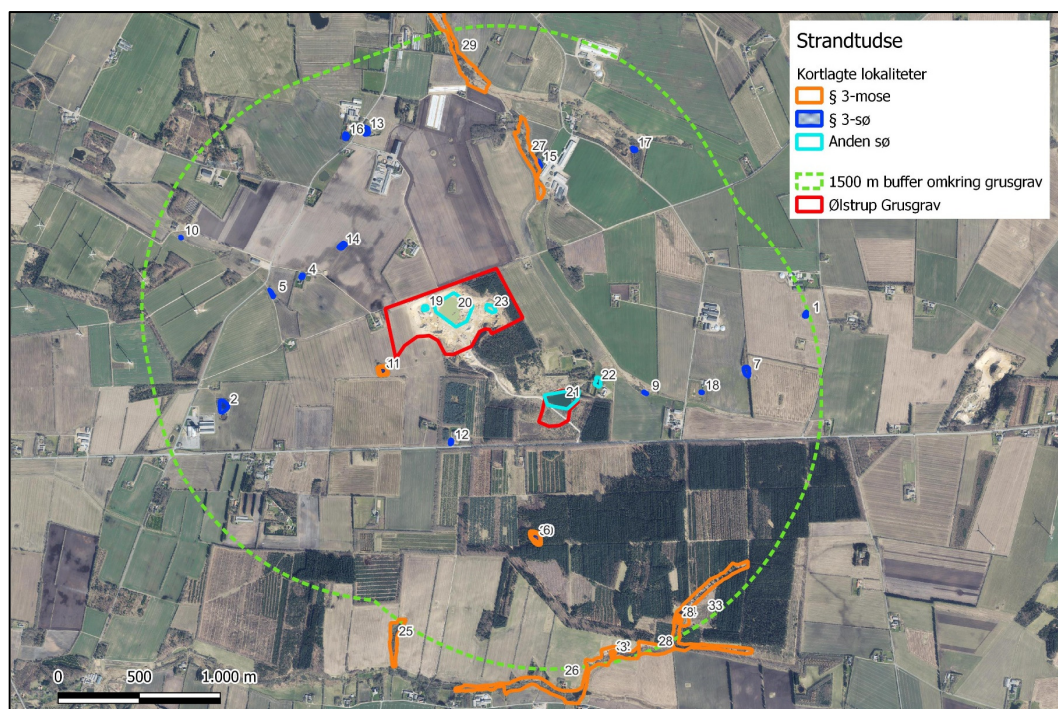
4.1 Besigtigelse af arealer

Som det fremgår af Figur 2 blev seks af de besigtigede arealer vurderet, at udgøre potentielle levesteder for markfirben.

4.2 Kortlægning af markfirben

På hver af de seks lokaliteter, der blev vurderet af have potentiale for forekomst af markfirben, blev der foretaget kortlægninger over to runder. Den første runde blev delt over to dage fordi der kom et regnvejr ind over området inden kortlægningen var helt afsluttet.

Der blev ikke observeret markfirben eller andre krybdyr i forbindelse med kortlægningerne.

Figur 3 Kort over de 33 lokaliteter i hhv. § 3-søer og -moser samt andre søer, som blev kortlagt for forekomster af strandtudse foretaget ved lytning efter kvækkende individer om natten.

Første kortlægningsrunde

Resultater ved 1. undersøgelsesrunde fremgår af Tabel 1 og Tabel 2. Kortlægningerne blev foretaget hhv. d. 27. juni 2024 om eftermiddagen ved 22-24 °C under letskyede forhold med 5/8 – 6/8 vekslende skydække og d. 28. juni 2024 om formiddagen ved 19 °C under letskyede forhold med 3/8 vekslende skydække.

Tabel 1 Kortlægning ved første kortlægningsrunde d. 27. juni 2024.

Lokalitet	Resultater
5	Ingen forekomster af krybdyr, herunder markfirben.
8	Ingen forekomster af krybdyr, herunder markfirben.
9	Ingen forekomster af krybdyr, herunder markfirben.
13	Ingen forekomster af krybdyr, herunder markfirben.
14	Ingen forekomster af krybdyr, herunder markfirben.
15	Ingen forekomster af krybdyr, herunder markfirben.

Tabel 2 Kortlægning ved første kortlægningsrunde d. 28. juni 2024.

Lokalitet	Resultater
5	Ingen forekomster af krybdyr, herunder markfirben.
8	Ingen forekomster af krybdyr, herunder markfirben.
9	Ingen forekomster af krybdyr, herunder markfirben.
13	Ingen forekomster af krybdyr, herunder markfirben.
14	Ingen forekomster af krybdyr, herunder markfirben.
15	Ingen forekomster af krybdyr, herunder markfirben.

Anden kortlægningsrunde

Kortlægningerne blev foretaget hhv. d. 30. august 2024 om eftermiddagen, hvor kortlægningen foregik om eftermiddagen ved 18 °C under letskyede forhold med 3/8 vekslende skydække. Resultater ved 2. undersøgelsesrunde fremgår af Tabel 3.

Tabel 3 Kortlægning ved anden kortlægningsrunde d. 30. august 2024.

Lokalitet	Resultat
5	Ingen forekomster af krybdyr, herunder markfirben.
8	Ingen forekomster af krybdyr, herunder markfirben.
9	Ingen forekomster af krybdyr, herunder markfirben.
13	Ingen forekomster af krybdyr, herunder markfirben.
14	Ingen forekomster af krybdyr, herunder markfirben.
15	Ingen forekomster af krybdyr, herunder markfirben.

4.3 Strandtudse

Der blev kortlagt strandtudse ved lytning om natten ved de 33 udvalgte lokaliteter over to nætter efter hhv. 10. juni og 11. juni 2024.

Der blev ikke observeret strandtudse i forbindelse med kortlægningerne.

Der blev ikke observeret strandtudse ved lytning de to nætter.

Tabel 4 Datoer for natlige lytninger foretaget ved de 33 udvalgte lokaliteter. Der blev lyttet en enkelt nat ved de fleste lokaliteter samt en 2. nat ved den aktive grusgrav og enkelte andre lokaliteter

Lokalitet	Dato 1. besøg	Dato 2. besøg	Lokalitet	Dato 1. besøg	Dato 2. besøg
1	10. juni 2024		18	10. juni 2024	
2	10. juni 2024		19	10. juni 2024	
3	10. juni 2024		20	10. juni 2024	
4	10. juni 2024	11. juni 2024	21	10. juni 2024	11. juni 2024
5	11. juni 2024		22	10. juni 2024	11. juni 2024
6	10. juni 2024		23	10. juni 2024	
7	10. juni 2024		24	10. juni 2024	
8	10. juni 2024		25	10. juni 2024	
9	10. juni 2024	11. juni 2024	26	10. juni 2024	
10	11. juni 2024		27	11. juni 2024	
11	10. juni 2024		28	10. juni 2024	
12	10. juni 2024		29	11. juni 2024	
13	11. juni 2024		30	10. juni 2024	
14	10. juni 2024	11. juni 2024	31	10. juni 2024	
15	11. juni 2024		32	10. juni 2024	
16	11. juni 2024		33	10. juni 2024	
17	11. juni 2024				

5 Vurderinger af potentielle påvirkninger af markfirben og strandtudse

5.1 Markfirben

Der forekommer ikke markfirben i området. Det vurderes derfor, at en forlængelse af gravetilladelsen i området ikke vil medføre negative påvirkninger af markfirben.

5.2 Strandtudse

Der forekommer ikke strandtudse i området. Det vurderes derfor, at en forlængelse af gravetilladelsen i området ikke vil medføre negative påvirkninger af strandtudse.

Det vurderes samlet, at en forlængelse af gravetilladelsen i området kan gennemføres uden negative påvirkninger af individer eller populationer af markfirben og strandtudse eller af deres yngle- eller rastelokaliteter.

6 Referencer

Ref. 1 Arter. Miljøministeriet, Statens Naturhistoriske Museum, Naturhistorisk Museum Aarhus. <https://arter.dk/landing-page>

Ref. 2 NOVANA – Det nationale overvågningsprogram. Delprogram for terrestriske naturtyper og arter. <https://novana.au.dk/natur/>.

Ref. 3 Overvågning af markfirben *Lacerta agilis*, TA. nr.: A16. Teknisk anvisning for NOVANA-overvågning af markfirben.

Ref. 4 Overvågning af padder, TA. nr.: A17, version 2. Teknisk anvisning for NOVANA-overvågning af Padder.

Ref. 5 Søgaard, B. & Asferg, T. (red.) 2007. Håndbog om arter på habitatdirektivets bilag IV – til brug i administration og planlægning. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. – Faglig rapport fra DMU nr. 635.

Ref. 6 Aarhus Universitet, DCE 2023. Opdatering af: håndbog om dyrearter på Habitatdirektivets Bilag IV. (Del 1) Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 520.

Ref. 7 Aarhus Universitet, DCE 2024. Opdatering af: Håndbog om dyrearter på Habitatdirektivets Bilag IV. Del 2 – Odder og flagermus. Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 603.

7 Bilag

7.1 Bilag 1 Gennemgang af besigtigede arealer

Delområde	Overordnet beskrivelse og vurderet potentiale for forekomst af markfirben
Delareal 1	Beplantningsbælte ud til kornmark. Potentielle levesteder for markfirben Lokaliteten blev vurderet ikke, at have potentiale for forekomster af markfirben.
Delareal 2	Dyrket kornmark. Potentielle levesteder for markfirben Lokaliteten blev vurderet ikke, at have potentiale for forekomster af markfirben.
Delareal 3	Beplantningsbælte samt jordvold med urtevegetation med kort kontinuitet. Potentielle levesteder for markfirben Lokaliteten blev vurderet ikke, at have potentiale for forekomster af markfirben.
Delareal 4	Areal med bar sand, nyligt afgravet. Lidt bræmmer med urter ind mod mark. Potentielle levesteder for markfirben Lokaliteten blev vurderet ikke, at have potentiale for forekomster af markfirben.
Delareal 5	Skråning opstået ved gravning fere år tilbage. Flere dele med pionerarter som kamille, særligt ved dele med skred og erosion. Andre dele med mere vedvarende vegetation med f.eks. gyvel. De sydligste dele af lokaliteten bestod af skovarealer. Potentielle levesteder for markfirben Dele af lokaliteten vurderet, at have et meget ringe potentiale for forekomst af markfirben.
Delareal 6	Lokaliteten udgøres af den store centrale del af grusgraven med blottet sand og grus uden vegetation samt flere store søer. Det meste af arealet omlagt inden for en kort det seneste års tid. Enkelte bunker af sand og grus med urtevegetation med kort kontinuitet med primært pionerarter som kamille. Potentielle levesteder for markfirben Lokaliteten blev vurderet ikke, at have potentiale for forekomster af markfirben.
Delareal 7	Bredt beplantningsbælte ml. vej og grusgrav. Sydsiden udgør et rudetat med kørespor ml. læhegn og et meget stejlt fald ned mod den aktive grusgrav. Arealet med vegetation af vurderer relativ kort kontinuitet. Potentielle levesteder for markfirben Lokaliteten blev vurderet ikke, at have potentiale for forekomster af markfirben.
Delareal 8	Et tidligere delvist omlagt areal. Vegetation med en årrækkes kontinuitet med opvækst af mindre vedplanter samt delarealer med hedelignende vegetation. Potentielle levesteder for markfirben Lokaliteten vurderet, at have et meget ringe potentiale for forekomst af markfirben.

Delområde	Overordnet beskrivelse og vurderet potentiale for forekomst af markfirben
Delareal 9	Et tidligere delvist omlagt areal. Vegetation med en årrækkes kontinuitet med opvækst af mindre vedplanter samt delarealer med hedelignende vegetation med hedelyng, lidt klokke-lyng og tyttebær. Opvækst af birk. Potentielle levesteder for markfirben Lokaliteten vurderet, at have et meget ringe til ringe potentiale for forekomst af markfirben.
Delareal 10	Nyligt afskovet granplantage. Potentielle levesteder for markfirben Lokaliteten blev vurderet ikke, at have potentiale for forekomster af markfirben.
Delareal 11	Nyligt afskovet granplantage. Potentielle levesteder for markfirben Lokaliteten blev vurderet ikke, at have potentiale for forekomster af markfirben.
Delareal 12	Nyligt omlagt areal med blottet sand og grus. Potentielle levesteder for markfirben Lokaliteten blev vurderet ikke, at have potentiale for forekomster af markfirben.
Delareal 13	Store jord-/grusbunker med flere år gammel vegetation. Varieret vegetaiton med f.eks. gyvel, gedebled, bælgel bunte, fløjlsgræs, lyse-siv, blåtop, ager-padderok, finbgerbøl, hinsbær, hedelyng og brombær. Desuden edplanter som gran, fyr og almindelig røn. Potentielle levesteder for markfirben Lokaliteten vurderet, at have et meget ringe til ringe potentiale for forekomst af markfirben pga. dominans af høj vegetation og relativ kort kontinuitet.
Delareal 14	Fyrreskov med relativt åbne dele langs nordlige og vestlige kanter, samt i lysåbne små-lysninger, med hedelignende vegetation med hedelyng samt lidt klokkeling, tyttebær og revling. . Potentielle levesteder for markfirben Lokaliteten vurderet, at have et moderat til ringe potentiale for forekomst af markfirben pga. forekomst af hedelignende arealer, der kun er soleksponerede eftermiddag og frem.
Delareal 15	Vestvendt skråning med relativ høj vegetation samt opvækst af fyrre- og birketræer. Den højestliggende del af lokaliteten relativt flad med hedelignende vegetation med hedelyng mellem bevoksning af små fyrretræer. Potentielle levesteder for markfirben Lokaliteten vurderet, at have et moderat til ringe potentiale for forekomst af markfirben pga. forekomst af hedelignende arealer delvist overvokset af træer.
Delareal 16	Omkringliggende arealer med dyrkede marker, vej, enkelte læhegn og landbrugsejendom med have. Potentielle levesteder for markfirben Lokaliteten blev vurderet ikke, at have potentiale for forekomster af markfirben.